

Publiekgerichtheid

Taal en communicatie – taal in context, onderbouw vo
Betekenisnetwerk: stijl, toon, woordkeus

Leerteksten herschrijven

Het doel van deze les is dat de leerlingen inzicht krijgen in hoe je een tekst af kunt stemmen op het publiek waarvoor de tekst bestemd is. Ze leren welke tekstkenmerken een tekst makkelijker leesbaar maken voor (in dit geval) jongere leerlingen. De leerlingen herschrijven een schoolboektekst van een vak (bijv. biologie, aardrijkskunde, geschiedenis) voor leerlingen uit groep 7-8. Eerst bestuderen ze klassikaal twee 'model'-teksten uit de Geschiediscanon die geschreven zijn voor volwassenen (tekst 1) en voor groep 7 en 8 (tekst 2). De leraar modelt aan de hand van 2 geschiedisteksten die geprojecteerd zijn op het digibord hoe de teksten geanalyseerd kunnen worden. Hij leest de oorspronkelijke tekst hardop voor en besteedt in zijn analyse aandacht aan de volgende tekstkenmerken: stijl (lengte van zinnen), woordkeus (bekende-onbekende woorden) en toon (formeel-informeel). Twee leerlingen schrijven op het bord mee wat de docent bespreekt en analyseert. Vervolgens lezen leerlingen de versie voor groep 7-8 en in een groepsdiscussie worden de verschillen besproken tussen de twee teksten stijl, toon, woordkeus). De docent (of een leerling) noteert de verschillen op het digibord. Leerlingen gaan vervolgens bij een van de drie andere onderwerpen uit de canon-teksten(keuze) in tweetallen na wat de 7-8-versie eenvoudiger maakt ten opzichte van de officiële tekst (zoek de verschillen). Ze noteren de tekstkenmerken en voorbeelden. Nu gaan ze zelf een schoolboektekst herschrijven. Ze kiezen een voorkeursvak waarvoor ze een studieboek hebben meegenomen en overleggen in groepjes van 3 welke tekst ze selecteren (ongeveer 300 woorden) uit de teksten waarover ze binnenkort een proefwerk hebben. Dan bespreken ze hoe ze aan de hand van de besproken tekstkenmerken de tekst eenvoudiger kunnen maken. Ze gaan de teksten individueel thuis herschrijven. In de volgende les worden klassikaal enkele stukjes voorgelezen: de originele studietekst en de herschrijving. Aan de hand van de criteria worden de herschrijvingen beoordeeld en worden eventueel verbeter tips gegeven.

Bron: bewerking van Bunt J. & B. van der Leeuw (2014). *Lesvoorbeeld Geïntegreerd lees- en schijfonderwijs in het vo*. <https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/nederlands/geintegreerd-lees/lesvoorbeelden/>

Publiekgerichtheid verwijst naar het feit dat een tekst altijd bedoeld is voor een bepaald soort lezer met wie de schrijver rekening moet houden.
H. Paus (red.) e.a. (2014). *Portaal*. Praktische taaldidactiek voor het basisonderwijs. Bussum: Coutinho.